

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนามีความเป็นมาอย่างยาวนาน นับแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ ถือว่าเป็นการสืบศาสนทายาทเป็นครั้งแรกและทรงประกาศความจริงแห่งชีวิตด้วยการแสดงพระธรรมจักษ์กับปวัตตสูตร เป็นปฐมฤกษ์แห่งการประกาศพระพุทธศาสนา ณ ป่าอิสิปตมฤคทายวัน หลังจากนั้นทรงส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา โดยมีพระพุทธดำรัส ว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราได้พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์แม้เธอทั้งหลายก็เหมือนกัน เธอทั้งหลาย จงเที่ยวไปตามชนบท เพื่อประโยชน์และความสงบสุขแก่ชนเป็นอันมาก แต่อย่าไปในทางเดียวกัน ๒ องค์ จงแสดงธรรมที่มีคุณในเบื้องต้น ที่มีคุณในท่ามกลาง และมีคุณในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ ทั้งพยัญชนะ อันบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยสิ้นเชิงสัตว์ทั้งหลายที่มีกิเลสบังปัญญาดุจธูลิในจักขุมิอยู่น้อย เพราะโทษที่มีได้ฟังธรรม จึงเสื่อมจากคุณที่จะพึงได้ พึงถึง ผู้รู้ที่ถึงธรรมจักขุมิอยู่ แม้เราเอง จะไปยังอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อจะแสดงธรรม^๑

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ในการประกาศพระพุทธศาสนาได้เริ่มขึ้นและแผ่ขยายไปทั่วชมพูทวีปซึ่งทำให้พระพุทธศาสนาเจริญมั่นคงอย่างรวดเร็ว จำนวนของพระสาวกเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ พร้อมกันนั้นยังมีการส่งเสริมให้พระภิกษุทั้งหลายได้มีการศึกษา คือ คันถะธูระ (ธูระเกี่ยวกับการศึกษาพระธรรม) และวิปัสสนาธูระ (การปฏิบัติเพื่อทำตนให้หลุดพ้นจากกิเลส) อันเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติควบคู่กันไปพระพุทธองค์ทรงปกครองพระสงฆ์สาวกแบบพ่อปกครองลูกโดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นหลัก เช่น เมื่อจะให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรจะต้องมีพระอุปัชฌาย์ เป็นผู้ดูแลหรือเป็นผู้ปกครอง คือ พระอุปัชฌาย์เป็นเหมือนผู้กำกับกันตัวผู้บวชต่อที่ประชุมสงฆ์ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่อย่างไรระหว่างการอุปสมบทให้แก่กุลบุตรนั้น ได้มีการบอกกัมมัญฐานและอบรมข้อ

^๑ วิชัย ธรรมเจริญ, กลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา คู่มือนักธรรมชั้นตรี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑๗.

วัตรปฏิบัติต่าง ๆ ที่อุปชฌาย์และสัทธวิहारิกพึงปฏิบัติต่อกัน เหมือนกับพ่อปกครองลูก ใช้ระบบความเคารพกันตามลำดับอาวุโส^๒

สมัยพุทธกาล ในการพิจารณาวินิจฉัยโทษอาศัยหลักพระธรรมวินัยเป็นหลักกฎเกณฑ์ในการตัดสิน และพระพุทธเจ้าทรงใช้ระบบสามัคคีธรรมเป็นแม่บทในการปกครองคณะสงฆ์ โดยพระองค์เองทรงอยู่ในฐานะเป็นประมุขหรือประธานของพระภิกษุสงฆ์ทั้งหมด ทรงประทานความเสมอภาคแก่พระภิกษุทุกรูป ไม่มีการเลือกปฏิบัติสำหรับพระภิกษุที่เคยมีสถานะเดิมแตกต่างกัน ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ เช่น บางรูปเคยมีสถานะเดิมเป็นกษัตริย์ เชื่อพระวงศ์ชั้นสูง เป็นบุตรเศรษฐี หรือคนยากจนเชื่อใจก็เท่าเทียม ต่างก็ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหลักพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงและบัญญัติไว้แล้วอย่างเสมอเหมือนกัน

หลังจากสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ ๓ พระเจ้าอโศกมหาราช องค์ประธานศาสนูปถัมภก ได้ส่งพระมหาเถรไปประกาศพระพุทธศาสนา ๙ สาย โดยเฉพราะอย่างยิ่งประเทศไทย ก็ได้รับผลจากการประกาศพระพุทธศาสนาในคราวนั้นทำให้พระพุทธศาสนาแผ่จรจายไปทั่วทุกมุมโลกและสร้างประโยชน์สำคัญคือการทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ เพราะอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักพุทธธรรมนำชีวิตให้ประชาชนอยู่ดีกินดี^๓

พระพุทธศาสนา มีหลักศาสนธรรมที่สามารถน้อมนำไปปฏิบัติ มีศาสนสถานไว้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีศาสนบุคคล คือพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ปฏิบัติตาม คำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วเผยแผ่พุทธธรรม ในสังคมไทยให้ความสำคัญกับพระสงฆ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นบุคคลที่มีฐานะพิเศษทางสังคมได้รับการยอมรับนับถือ สังคมไทยให้ความเอื้อเฟื้อและแสดงความเคารพนอบน้อมต่อพระสงฆ์เมื่อได้พบเห็น ยิ่งพระสงฆ์ที่วัตรปฏิบัติเคร่งครัดตามพระธรรมวินัยแล้ว มักจะได้รับการยอมรับนับถือจากพุทธศาสนิกชนอย่างมาก เมื่อมีพระสงฆ์เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน ยิ่งทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป หากพระสงฆ์ประพฤติในทางเสียหายก็จะทำให้ศาสนามีความเศร้าหมองและประชาชนเสื่อมความศรัทธา เมื่อพระสงฆ์ประพฤติดีปฏิบัติชอบคุณานุประโยชน์ก็จะเกิดแก่สังคมนั้น ๆ

การที่พระสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชาชนมากขึ้น ก็ยิ่งควรต้องตระหนักในสมณภาวะและภาระหน้าที่ เกื้อกูลต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง โดยมีการศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง ไม่สร้างความเสื่อมทรามหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่งามแก่พระพุทธศาสนา

^๒ วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๒.

^๓ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) – ดร. รวี ภาวิไล, พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, ๒๕๓๒), หน้า ๙.

การบริหารการปกครองคณะสงฆ์ จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบปกครองดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การปกครองที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับ การแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพราะงานบริหารคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้มีอำนาจรัฐ และจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้น ต้องอาศัยพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ การบริหารการปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในการบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม มติ ข้อบังคับหรือระเบียบมหาเถรสมาคม และพระราชบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช^๕

การบริหารการปกครองคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือว่าเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสาน และถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของ พระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนิกชนทั่วไป และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธบริษัทได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อมีการบรรพชาอุปสมบทมากขึ้นอย่างแพร่หลาย ทำให้พระภิกษุ สามเณรเพิ่มมากขึ้น การที่พระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางระบบการบริหารจัดการเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เพราะการปกครองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการปกครองคณะสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้าตามความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และมหาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในแง่วิชาการเกี่ยวกับความหมายของการปกครองรวมถึงการใช้ आजในรูปแบบต่างๆ ซึ่งตราผ่านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ นำมาซึ่งความ

^๕ กรมการศาสนา, คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

เข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่าง การปกครองของสังคมทั่วไป ซึ่งในสังคมสงฆ์ได้รับการยกย่องเชิดชูให้มีสถานภาพสูงกว่าบุคคลทั่วไป^๕

แต่เดิมนั้น การปกครองคณะสงฆ์ ได้ยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญ การปกครอง ได้อาศัยอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเป็นหลักอุดหนุน เพราะว่าพระพุทธศาสนายังเป็นแหล่ง วัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยตั้งแต่โบราณ ระบบพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมา ช้านาน โดยมีคำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่บัณฑิตชนทั้งหลายจะน้อม นำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิตแก้ไขสังคม ซึ่งสถาบันศาสนาโดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจกระจาย อยู่จำนวนมากทั่วประเทศ จึงรับภาระหน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับ พุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

สิ่งที่กำลังเป็นที่สนใจ คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับ หลักการปกครองทั่วไปเพราะสังคมปัจจุบันมีการเรียกร้องคุณธรรมและจริยธรรมกันมากขึ้น ส่วนใหญ่ ในองค์กรหลักของพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทในการบริหารจัดการ พระพุทธศาสนากับคนไทยมี ความผูกพันกันมานานไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเจริญ มั่นคงในประเทศไทยยิ่งกว่าที่ไหนในโลก ฉะนั้นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่มาของ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ทัศนคติ ในด้านความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของคนไทยจะมีหลัก พระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับข้อเช่นหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของคนไทย มากและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองโดยยึดแนวทางการปฏิบัติที่เรียกว่า ทางสายกลางซึ่ง ในทางสายกลางของพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับทั้งกาย วาจา ใจ สมาธิหรือว่าปัญญาสามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการการปกครองได้

ทางออกของหนทางดังกล่าวนั้น สามารถแก้ไขได้โดยนำหลักทางพระพุทธศาสนามาเป็น ตัวแบบในการแก้ไขปัญหา ศาสนานั้นเป็นสถาบันเบื้องต้นในการส่งเสริมอุดมการณ์ ทางจริยธรรม ดำรงรักษาการสืบเนื่องของสังคม ศาสนาจะดำรงอยู่ได้ต้องเป็นหลักให้มนุษย์ยึดถือปฏิบัติ มนุษย์เรา นั้นจะดำเนินชีวิตราบรื่นปราศจากปัญหาต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจฉะนั้น การดำรงอยู่หรือการเสื่อมศูนย์ของศาสนาย่อมขึ้นอยู่กับหลักการว่า ศาสนานั้นสามารถสร้างศรัทธา เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจมนุษย์ได้เพียงใด^๖

^๕ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : การปกครองคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

^๖ คะนิงนิตย จันทรบุตร, การเคลื่อนไหวของพุทธสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ๒๕๒๘), หน้า ๑.

วิธีการผสมผสาน ระหว่างการบริหารการปกครองกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้ว เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรที่เห็นชัดคือ องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นโดย เฉพาะตัวบุคคลผู้นำองค์การการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องอยู่ในศีลธรรม บุคคลากรในองค์กรก็ จะถือเป็นแบบอย่างที่ดี ถ้าหากผู้นำและบุคคลากรในองค์กรมีหลักธรรมเป็นเครื่องชี้นำแนวทางการ ทำงานก็จะสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นต่าง ๆ ความขัดแย้งก็ลดน้อยลงเพราะทุก คนได้เรียนรู้และนำหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปใช้ ดังนั้นการทำงานต่าง ๆ จะสามารถสนอง นโยบายขององค์กรได้เป็นอย่างดี และความเปลี่ยนแปลงอีกอย่างที่เราเห็น คือ บรรยากาศในการ ทำงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส คนทำงานมีความสามัคคีและมีความสุขสิ่งเหล่านี้ ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรของเราให้ก้าวหน้าไปอย่างราบรื่น

ในทำนองเดียวกัน การที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะเก่งงานสักเพียงใด จะเป็นผู้นำ แบบใด หรือสามารถใช้หลักจิตใจและมีมนุษยสัมพันธ์ได้ดีมากน้อยเพียงใดก็ตาม สิ่งหนึ่ง ที่ผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาจะขาดเสียมิได้ก็คือ คุณธรรม^๗

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักธรรม ในการ บริหารงานการปกครองขององค์กรคณะสงฆ์ที่เป็นที่พึ่งทางสังคม องค์การที่เป็นแบบอย่างศูนย์กลางใน การแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา ซึ่งก็คือ วัดในอำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษามี ความต้องการที่จะทราบว่า วัดในอำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จะมีการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานปกครองทั่วไปมากน้อยเพียงใด โดยได้ใช้ วัดในอำเภอท่าหลวง จังหวัด ลพบุรี เป็นกรณีศึกษา จำนวน ๒๘ วัด สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

๑.๒ วัดอุปสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการ ประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดย การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการ ประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

^๗ บุญเลิศ ไพรินทร์, เทคนิคเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., ๒๕๓๘), หน้า ๖๔.

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี” มีการกำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร จากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิจัยภาคสนาม เกี่ยวกับวิธีปกครองคณะสงฆ์ โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี จำนวน ๑๙๐ รูป^๔

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วัดในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี สังกัดมหานิกาย ซึ่งมีจำนวน ๒๘ วัด เป็นสถานที่ในการศึกษา

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๗ เดือน

๑.๔. ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่

^๔ ข้อมูลจาก : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอลำปาง, วันที่ ๑๙ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕.

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ แตกต่างกัน

สมมติฐาน ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ แตกต่างกัน

สมมติฐาน ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปกครองคณะสงฆ์อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ แตกต่างกัน

สมมติฐาน ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ แตกต่างกัน

สมมติฐาน ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาลีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปกครอง คณะสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การปกครอง หมายถึง การปกครองคณะสงฆ์ภายในวัด และการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการดูแลคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายของ อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี ให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติ กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ มติ คำสั่ง ประกาศ ของมหาเถรสมาคม และพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

๑.๖.๒ คณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี หรือบรรดาพระภิกษุที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ หรือ ตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ใน อำเภอลำปาง จังหวัดลพบุรี

๑.๖.๓ พรหมวิหาร ๔ หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์

๑.๖.๔ เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งทางกายและใจ เช่นความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อการบริโภค ความสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้ และความสุขเกิดจากการทำงานที่ปราศจากโทษ

และพระสังฆาธิการต้องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่พระสงฆ์, มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน โดยตั้งทุนสงเคราะห์เพื่อการศึกษาแก่พระสงฆ์ สามเณร ให้การดูแลพระสงฆ์ สามเณร อย่างเท่าเทียมกัน และระงับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นได้ ด้วยความมีเมตตา ให้การอบรมดูแลพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดอย่างสม่ำเสมอ

๑.๖.๕ กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ คือ สิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน พระพุทธองค์ทรงสรุปไว้ว่าความทุกข์มี ๒ กลุ่ม ดังนี้ ๑. ทุกข์โดยสภาวะ ๒. ทุกข์จรหรือทุกข์ทางใจที่อยู่นอกตัวเรา และพระสังฆาธิการยังต้อง ส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ หรือให้ทุนการศึกษาเล่าเรียนอย่างเป็นธรรม และให้โอกาสพระสงฆ์ สามเณร ทุกรูปในการศึกษาโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือบังคับ เพื่อปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

๑.๖.๖ มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี คำว่า “ดี” ในที่นี้หมายถึง การมีความสุขหรือมีการเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี จึงหมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เช่น เชิดชูเกียรติ ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล และส่งเสริมพระสงฆ์ภายในวัด เพื่อให้การอบรมแนะนำประชาชน ให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม จริยธรรม จรรยา มารยาท และเป็นแบบอย่าง หรือตัวอย่างที่ดี โดยไม่มีจิตริษยา ความริษยา คือความไม่สบายใจ ความโกรธ ความฟุ้งซ่านซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีกว่าตน

๑.๖.๗ อุเบกขา หมายถึง การรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลางเพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดียอมได้ดี ตามกฎแห่งกรรม คือ ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกรรมในทางที่เป็นโทษเราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น เราควรมีความปรารถนาดี คือ พยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองครองธรรม และพระสังฆาธิการยังต้อง มีสติปัญญา เหตุผล เทียงธรรม เยือกเย็น สุขุมรอบคอบ ยึดมั่นในความยุติธรรม ปฏิบัติตามความเป็นจริง ไม่มีอคติ ต้องมีจิตเป็นกลางมั่นคงไม่เอนเอียงไม่ยินดียินร้าย ด้วยอำนาจจิต ๆ ไม่ควรยึดมั่นถือมั่นไว้ ควรมีอุเบกขา คือ ระมัดระวังใจมิให้ขึ้นลงด้วยความยินดียินร้าย เมื่อได้สุข ได้ทุกข์ และ ผู้นำควรจะทำอย่างวาง ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ นี่คือ พฤติกรรมการมีอุเบกขาที่ผู้นำควรมีไว้ประจำใจ

๑.๖.๘ พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ผู้ทำงานคณะสงฆ์โดยมีอำนาจเต็มตามตำแหน่ง ซึ่งในแม่บทท่านบัญญัติว่า หมายถึง พระภิกษุผู้มีตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง มีตำแหน่งดังนี้ เจ้าคณะอำเภอลำปาง เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการปกครองคณะสงฆ์โดย การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

๑.๗.๔ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการการปกครองคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง